JETIR.ORG ISSN: 2349-5162 | ESTD Year : 2014 | Monthly Issue
JOURNAL OF EMERGING TECHNOLOGIES AND INNOVATIVE RESEARCH (JETIR)
An International Scholarly Open Access, Peer-reviewed, Refereed Journal

ವೀರಶೈವ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಯತ: ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿ

– **ರೇವಣಸಿದ್ದಪ್ಪ. ಎಸ್.**
– ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
– ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನಾರ್ಥಿ
– ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ
– ಸರ್ಕಾರಿ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು (ಸ್ವಾಯತ್ತ), ಚಿತ್ರದುರ್ಗ.
–

ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮಾಜೋ-ಧಾರ್ಮಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವೀರಶೈವ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟು ಕಟ್ಟುವುದು ತೀರ ಅಸಾಧ್ಯವೇ ಸರಿ. ಅದೇ ರೀತಿ, ವೀರಶೈವ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮಗಳೂ ದಲಿತರಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳಿಗೂ ದಲಿತರೇ ಆಧಾರ. ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳು ತಮ್ಮ ಆಂತರಿಕ ಶುದ್ಧಿಗಿಂತ ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿ ದಲಿತರನ್ನು ತಮ್ಮ ಶೋಷಣೆಯ ಸರಕುಗಳನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮ ಮಾತ್ರ 'ದಲಿತ ಮೊದಲಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕಡೆಯಾಗಿ' ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿ, ಆಂತರಿಕ ಶುದ್ಧಿಯ ಬಲದಿಂದ ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿಯ ನೋಡುವ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಲಿಂಗಾಯತದಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಮೇಲಿನ 'ಶೋಷಣೆ'ಯ ಪರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲದ 'ಶರಣ'ರ ಪರವಾದ ಚಿಂತನೆ ಇದೆ. ಬಸವಣ್ಣನ ಮಹಾಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ದಲಿತ ಮೂಲ ಅನುಯಾಯಿಗಳೇ ಲಿಂಗಾಯತರು ಆದ್ದರಿಂದ, **ಲಿಂಗಾಯತ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೊದಲ ದಲಿತ ಧರ್ಮ**ವಾಗಿದೆ.

ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಲ್ಯಾಣ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಸಾರಾಂಶೀಕರಿಸಿ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ, ಜಾತಿ ಶ್ರೇಣೀಕರಣದ ಇತ್ತುದಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹಾಗೂ ದಲಿತರ ನಡುವಿನ ಹೋರಾಟದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಲಿತರು ವಚನ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಹಾಡಿರುವುದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾವಲೋಕನ ಮಾಡಿದಾಗ 'ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದಲಿತಾನುಭವ'ವೂ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ 'ದಲಿತರು'ಜೀವಂತವಾಗುಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಸರ್ವಸಮಾನತೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದ ಸಮಾಜದ ದೇವಾಲಯದೊಳಗೆ ದಲಿತರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ. ದಲಿತರು ದೇವರ ಮೆರವಣಿಗೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೀವಟಿಗೆ ಹಿಡಿಯುವ, ಛತ್ರ ಹಿಡಿಯುವ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೊರುವ ನಿದರ್ಶನಗಳಿಲ್ಲ. ಸವರ್ಣೀಯರು ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಠಗಳ ಮಠಾಧೀಶರು ದಲಿತ ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆಯೇ ವಿನಃ 'ಸವರ್ಣೀಯರವು' ಎನ್ನುವ ದೇವರ ಮೆರವಣಿಗೆ ದಲಿತರ ಕೇರಿಯೊಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಬಸವಣ್ಣನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ವೇದಾಗಮಗಳಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ವಿನಾ ಭಕ್ತಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜನರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ವೇದಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲು ಬಸವಣ್ಣ ಮಾದಾರಚನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೇಳಿರುವ, ವೇದಕ್ಕೆ ಒರೆಯ ಕಟ್ಟುವೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ನಿಗಳನಿಕ್ಕುವೆ. ತರ್ಕದ ಬೆನ್ನ ಬಾರನೆತ್ತುವೆ. ಆಗಮದ ಮೂಗ ಕೊಯ್ಯುವೆ, ನೋಡಯ್ಯಾ ಮಹಾದಾನಿ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ ಮಾದಾರ ಚನ್ನಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಮಗನಾಗಿ ಎಂಬ ವಚನವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಬಸವಣ್ಣನಿಗಿದ್ದ ದಲಿತಸಂವೇದನೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಗತಿಪರ ಅರಸ ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ ಕಾಲದಲ್ಲೇ, ಮದ್ರಾಸ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಬಲ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೈಸೂರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮೈಸೂರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಒಂದುಗೂಡಿ ಮದ್ರಾಸ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿರುದ್ಧ 'ಮೈಸೂರ್ ಫಾರ್ ಮೈಸೂರಿಯನ್ಸ್'ಎಂಬ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕಿಳಿದಿದ್ದರು. ಈ ಹೋರಾಟ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೮೧ ರಿಂದ ೧೯೧೦ರ ವರೆಗೂ ನಡೆದಿತ್ತು. ಈ ಹೋರಾಟ ಮುಂದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಚಳವಳಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.[1] ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವದಿಂದ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿರುದ್ಧ ವೀರಶೈವ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಯತರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ವರ್ಗದವರು ತಮ್ಮ ಸಂಖ್ಯಾಬಲವನ್ನು ತೋರಿಸುವಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದ ಜನರನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರು ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವದಿಂದ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಬಂದಾಗ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪ್ರಭುತ್ವ ದಾಖಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜನಗಣತಿಯ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂತೆಯೇ 'ವೇದ ಪ್ರವೀಣರು' ಹಾಗೂ 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ'ರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ರಾಜ ಪ್ರಭುತ್ವದಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು 'ಲಿಂಗೀಬ್ರಾಹ್ಮಣ'ರೆಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗ, ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಸವಾಲುಗಳು ಎದುರಾದಾಗ ದಲಿತರನ್ನು ಹೊರಗಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಇದರ ಭಾಗವಾಗಿ, ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ದಲಿತರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು, 'ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮ' ಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡಿದ್ದ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನೇ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪಕನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹೊರಗಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ವೈದಿಕರ ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ, ವೀರಶೈವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ವೀರಶೈವ ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೀರಶೈವ ವೈಶ್ಯ ಹಾಗೂ ವೀರಶೈವ ಶೂದ್ರ ಎಂದು ವೀರಶೈವ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಚಾತುರ್ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವೀರಶೈವ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮೀಯರು ೨೧ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ಭಾವದಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ದಲಿತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದ ಬಸವಣ್ಣನ ದೇವಾಲಯದ ಒಳಗೆ ದಲಿತರೇ ಹೋಗದಂತ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ದಲಿತರು 'ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ'ಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮೂರು ಹಂತಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಹಂತಗಳು ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮಾಜೋ-ಧಾರ್ಮಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಒಂದು: ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮ. ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲು ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಆಧಾರವೆಂದರೆ, ದಲಿತರು. ದಲಿತರಿಗೆ ಜನಿವಾರ ಧಾರಣೆಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ದಲಿತರ 'ಮೊದಲ ಸೂರ್ಯೋದಯ'ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಕಾರಣ, ದಲಿತರಿಗೆ ದೇವಾಲಯ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು 'ತಿರುಕುಲರ್'ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದರು. ಇದು ಆದದ್ದು, ದಲಿತರಿಗೆ ಜನಿವಾರ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರವೇ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರಮಿಕರ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ದೇವರು ಮತ್ತು ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಮಾರ್ಗ 'ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ಉತ್ಸವಗಳ ಆಚರಣೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ, ಶ್ರಮಿಕರ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಹವಿಸ್ಸುಗಳ ಮತ್ತು ದಾನ-ದತ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದರು.

ಎರಡು: ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದ ವೇಳೆಗೆ, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ತತ್ವಗಳನ್ನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ಹೋರಾಡಿದಂತೆಯೇ ಹಲವಾರು ಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೋರಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಇದು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆ ಬಂದವರಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧರೂ ಒಬ್ಬರು. ರೇವಣಸಿದ್ಧರಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಧರ್ಮ, ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ. ಆದರೆ, ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಧರ್ಮ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ವೈದಿಕರ ಮೂಲಕವೇ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ, ವೀರಶೈವ ವೇದಾಗಮ ಧರ್ಮವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ತತ್ವಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದ ಶೈವ ಧರ್ಮದ ಸುಧಾರಣಾ ಮಾರ್ಗವೇ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ.

ಮೂರುಕ ಕ್ರಿಂಶ ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದು ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮ ಬಸವಣ್ಣ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯ ಮತ್ತು ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ದೂರವಿಟ್ಟಿದ್ದಂತಹ ಕಸುಬಿನ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಊರಿನಿಂದ ಹೊರಗಿಟ್ಟಿದ್ದಂತಹ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜನವರ್ಗವನ್ನು ಧರ್ಮ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಲು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಮೊದಲ ಎರಡು ಹಂತಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದಕರ ಧರ್ಮಾಚಾರಣೆಯ ಪ್ರತಿ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗುವ ಸಂದರ್ಭವಿದೆ ಆದರೆ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಆಚರಣಾ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿಲ್ಲ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾವಲೋಕನ ಮಾಡಿದರೆ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಪ್ರತಿಪಾದಕರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವರ್ಗ ಸುಧಾರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಸಮಸಮಾಜವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಲಿಂಗಾಯತ ಪ್ರತಿಪಾದಕರು ಜಾತಿ ಸುಧಾರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಸಮಸಮಾಜವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರುಎಂಬ ವಿಚಾರದೊಂದಿಗೆ ವೀರಶೈವ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮೀಯರು ದಲಿತರಿಗಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿರುವ ಸುಧಾರಣೆ ನಿಲುವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾವಲೋಕನ ಮಾಡಿದಾಗ ಸಮಕಾಲೀನ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಕಮ್ಯುನಿಷ್ಟ ಧೋರಣೆ ಲಿಂಗಾಯತರಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಧೋರಣೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ

ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದ ವೀರಶೈವ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮೀಯರನ್ನು ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆಯ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯವರಲ್ಲಿ ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸವೆಂಬ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಇದು ಬಸವಣ್ಣ ಕಾಯಕ ಮಾಡಿದ್ದರ ಸಾಕ್ಷಿಗಿಂತ ಬಸವಣ್ಣ ಬಂದದ್ದು ಮಾತ್ರ ಕಾಯಕದ ಜನರ ಹತ್ತಿರ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಾಗಲೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರಾಗಲೀ ರೇವಣಸಿದ್ಧರಾಗಲಿ ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ ಅವರ್ಯಾರೂ ಕಾಯಕದ ಜನರನ್ನು ಮುಟ್ಟಲೇ ಇಲ್ಲ ಕಾಯಕದ ಜನರೆಂದರೆ ಹತ್ತೂ ಬೆರಳನ್ನೂ ಭೂಮಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿ ಉಣ್ಣುವ ಬಾಯಿಗೆ ಅನ್ನ ಕೊಡುವವರು ಅವರೇ ಇಂದಿಗೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಮತ್ತು ದಲಿತರೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಲಿಂಗಾಯತೇತರ ಧರ್ಮೀಯರು ದಲಿತರನ್ನು ದೇವರ ಕಸುಬಿನ ಭಾಷೆಯ ಬದುಕಿನ ವಾಸಸ್ಥಳದ ಮತ್ತು ಆಹಾರದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಊರಿನಿಂದ ಆಚೆ ಇಟ್ಟಾಗಿತ್ತು ಇವರನ್ನೇ ಬಸವಣ್ಣ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದು ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಚಿಂತನೆಯ ಅಗತ್ಯ ಕಂಡುಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ವೀರಶೈವ ಈಗಾಗಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದ ಶೈವ ಧರ್ಮದ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದುದ್ದಾಗಿತ್ತು

ಈ ಮೂರೂ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮ ಜೈನ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಗಳಂತೆ ವರ್ಣಾತೀತ ವರ್ಗಾತೀತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಮುಕ್ತ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿತ್ತು ಜೊತೆಗೆ ರಾಮಾನುಜರ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಮತ್ತು ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ದಲಿತರಿಗೆ ತಿರಸ್ಕೃತವಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಈ ಹೊಸ ಮತದಲ್ಲಿ ಪುರಸ್ಕೃತವಾಗಿದ್ದವು ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದ ವೈದಿಕ ಹಿನ್ನಲೆಯ ಅನುಯಾಯಿಗಳಲ್ಲಿನ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಂದ ಹಲವು ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು ಸಂಭವಿಸಿವೆ

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಗಳು ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅವಲಂಭಿಸಿ ಬದುಕಿದ್ದರು ಈ ಪರಂಪರೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ ಶರಣ ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿ ;ಹೊಲೆಯರು ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ;ಮಾದಿಗರು ಡೋಹಾರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ ;ಡೋಹರು ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯ ;ಕೊರಮ ಸಮಗಾರ ಹರಳಯ್ಯ ;ಸಮಗಾರ ಸಮಾಜದವರೆಲ್ಲರೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಲಿಂಗಾಯತರಾಗಿಯೇ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಇದೇ ರೀತಿ ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ಸಮಾಜದವರೂ ಲಿಂಗಾಯತರಾಗಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ತಾವು ಲಿಂಗಾಯತರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಆಚಾರವಂತರಾಗಿ ಶಾಕಾಹಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ ಲಿಂಗಾಯತರು ಇವರೊಂದಿಗೆ ರಕ್ತಸಂಬಂಧ ಹೊರತಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ

ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರಾತಿ ಶೂದ್ರರ ಜಾತಿಯ ಹೆಸರು ಬೈಗುಳದ ಹೆಸರಾಗಿ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದವರ ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಾಗಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡಲು

ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಗಾದೆಮಾತುಗಳಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಉದಾ: ಹೊಲೆಯ, ಹಜಾಮ, ಪಕೀರ, ಮಾದಿಗ ಮೊದಲಾದವು ಬೈಗುಳಗಳಾಗಿ, ‘ಊರು.ಹೊಲಗೇರಿ ಒಂದು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು’ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಮಾತಾಗಿ ;ಮಡಿ.ಮೈಲಿಗೆ ನಡೆಸದ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೈಯುವ ಬೈಗುಳವಾಗಿ), ‘ಊರು ಎಂದ ಮೇಲೆ ಹೊಲಗೇರಿ ಇರಲೇಬೇಕು’ ಎಂಬಂಥ ಗಾದೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ‘ಹೊಲಕ್ಕೊಂದು ಬದು ಅಂತ ಏಕೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ?’ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಸಮಾಜೋ.ಆರ್ಥಿಕ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ದೇಶದ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿರುವ ಹೊಲೆಯರನ್ನು ಬಸವಣ್ಣ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮಸಮಾಜವನ್ನು ಕಟ್ಟುವಾಗ ‘ಹಿರಿಯ ಮಹೇಶ್ವರ’ರೆಂದು ಕರೆದು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸಹಭೋಜನ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಬಸವಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದ ಅನೇಕ ಹೊಲೆಯರು ಅಂದು ‘ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ’ಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಲಿಂಗಾಯತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಆಚಾರ.ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಲಿಂಗಾಯತವಾಗಿದ್ದವು. ಇಂದಿಗೂ ಹೊಲೆಯರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವತತ್ವವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಚಳವಳಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಆ ಚಳವಳಿಯ ಆಶಯಗಳು ಅಂದಿನ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿರಬೇಕು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು. ಅಸಮಾನತೆ ; ಅನ್ಯಾಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಧನಿಯೆತ್ತಿ ಆ ಧನಿ ಎಲ್ಲಾ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಇರಬೇಕು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಬಸವಣ್ಣನ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯದಾಯಕವಾಗಿದ್ದವು.[5] ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಮೇಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಯಾವುದೇ ವೀರಶೈವ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಯತ ಮಠಗಳು ಚಕಾರ ಎತ್ತುತ್ತಿಲ್ಲ. ದಲಿತರು ಇತರೆ ವರ್ಗಗಳಿಗಿಂತ ವೀರಶೈವ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಯತ ವರ್ಗದವರಿಂದಲೇ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಒಂದು ರೀತಿ ‘ಶೋಷಿತರೇ ಶೋಷಕರು’ ಎಂಬಂತಾಗಿದೆ.

ಮಠಗಳು ಸಾಂಸ್ಥಿಕವಾದ ರೂಪಗಳು. ಅವುಗಳು ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವುದೇ ತಾವು ಅನುಸರಿಸುವ ಧರ್ಮದ ಮೂಲಕ. ಲಿಂಗಾಯತ ಮಠಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುರೂಪತೆಗಳಿವೆ. ಲಿಂಗಾಯತ ಮಠಗಳೆಲ್ಲವೂ ಏಕತೆರನಾದುದಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಮಠಗಳು ಅನುಸರಿಸುವ ಕ್ರಮ, ಆಚರಣೆಗಳ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಪರಂಪರೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರನುಸಾರವಾಗಿ ಮಠಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವ ಮಠಗಳು ದಲಿತರ ಆಶಯಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರ ಇವೆ. ಆದರೆ ದಲಿತರ ಜೊತೆಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಅಂತರ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಎರಡೂ ರಾಜಕಾರಣವೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಮಠಾಧೀಶರೂ ತಮಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ನಿಲುವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಠಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿನ ಧರ್ಮವಿಷಯಗಳು ವಿವಾದದ ಜೇನುಹುಟ್ಟುಗಳು. ಹಾಗಾಗಿ ಇವನ್ನು ಈ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುತ್ಸದ್ದಿತನ ಬೇಕು.[6]

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮುದಾಯ ತನ್ನನ್ನು ಶೂದ್ರವರ್ಗವೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಳೇಮೈಸೂರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳ ಸಂಘಟನೆ, ಹೋರಾಟಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದವರು ಲಿಂಗಾಯತ ಮತ್ತು ಗೌಡ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಸಮುದಾಯಗಳು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪ್ರತಿನಿಧೀಕರಣದ ಬಗೆಗೆ ದನಿಯೆತ್ತಿ ಜಾತಿ ಚಲನೆಯನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದವರು ಇವೇ ಸಮುದಾಯಗಳು. ಆದರೆ ಇವರು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕೆನೆಪದರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೆಳಗಿದ್ದ ದಲಿತ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಹೊಸ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಈ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಪುನಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬೇಕಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಕ್ರಾಂತಿಯೂ ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಅಣಿಯಾಗಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಕೆನೆಪದರಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು:

೧. ಮುನಿವೆಂಕಟಪ್ಪ. ವಿ, ;ಸಂಪಾ, ೨೦೧೮, ದಲಿತ ಚಳುವಳಿ ಚರಿತ್ರೆ, ಸಂ.೧೦, ಉನ್ನತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು. ಪು. ೩೨.

೨. ಸಂದರ್ಶನ, ಡಾ. ಎನ್. ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿ ಸೋಸಲೆ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿವಿ ಹಂಪಿ. ದಿನಾಂಕಃ ೦೭.೦೨.೨೦೨೩.

೩. ಅದೇ, ದಿನಾಂಕಃ ೦೭.೦೨.೨೦೨೩.

೪. ಕಲಬುರ್ಗಿ. ಎಂ.ಎಂ, ಲಿಂಗಾಯತ ;ಉಪಪಂಗಡಗಳ ದಾಖಲೀಕರಣ), ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು. ೭೨.

೫. ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ, ೨೦೦೫, ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಸಂಪುಟ, ಕರ್ನಾಟಕ ವೀರಶೈವ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಬೆಂಗಳೂರು. ಪು. ೩೨೮.

೬. ಸಂದರ್ಶನ, ಡಾ. ಆರ್. ತಾರಿಣಿಶುಭದಾಯಿನಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ. ಮೇ ೩, ೨೦೨೩.